

#FromThePeopleOfEstonia

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ГУМАНІТАРНОГО НАПРЯМУ

«ПІДПРИЄМНИЦТВО МОЛОДІ»

Вищий рівень
1 рік навчання

2024-2025

УКЛАДАЧКИ:

Краснощок Інна Петрівна –
кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри педагогіки та
спеціальної освіти ЦДУ
ім. В. Винниченка

Алексєєвець Вікторія Саввична
– заступниця директора з
навчально-виховної роботи
ДЗП(ПТ)О «Кропивницький
професійний ліцей сфери послуг і
торгівлі»

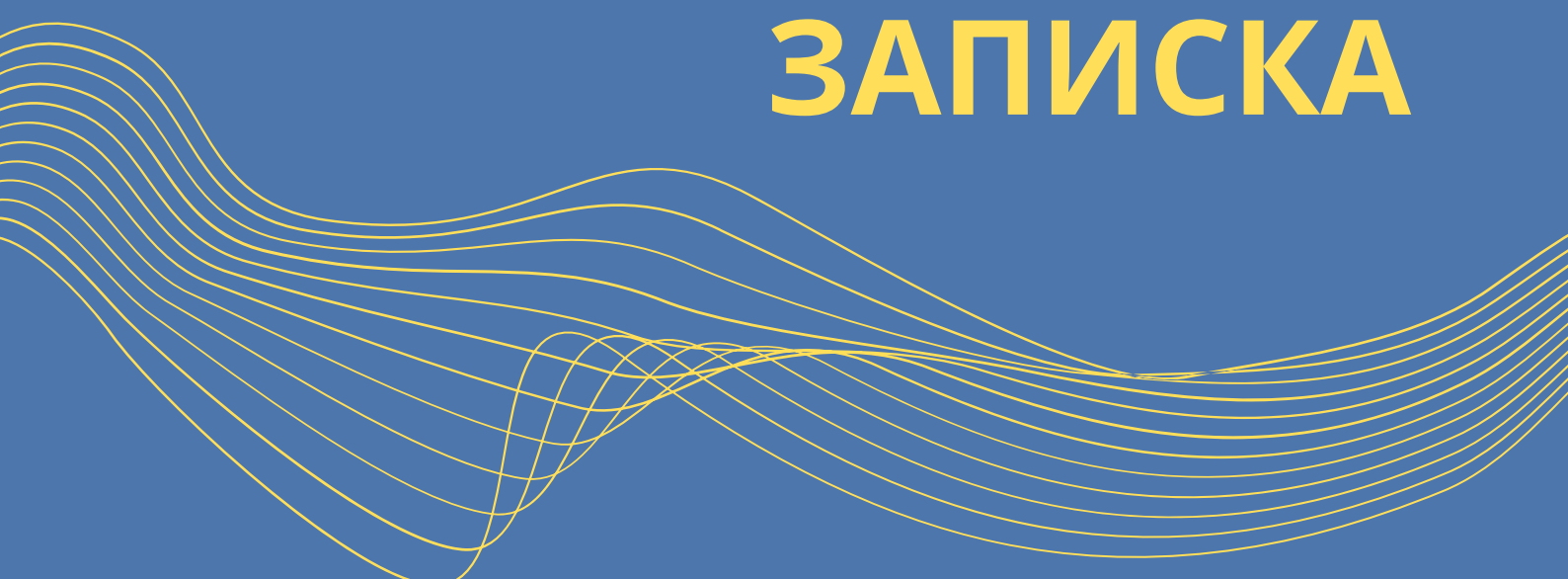
Ця програма розроблена у рамках проекту "Нові можливості для українських жінок та молоді", що його втілюють громадська організація "Прес-клуб реформ" (Кропивницький, Україна) та Естонський жіночий центр досліджень і ресурсів (Таллінн, Естонія) та фінансується ESTDEV - Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus EST, Естонським центром міжнародного розвитку.

This program was developed within the framework of the project "New opportunities for Ukrainian women and youth", which is implemented by the public organization "Press Club of Reforms" (Kropivnytskyi, Ukraine) and the Estonian Women's Center for Research and Resources (Tallinn, Estonia) and is financed by ESTDEV - Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus EST, Estonian Center for International Development

«Якщо ти жінка в уряді, політиці чи економіці, яка зацікавлена в розвитку жіночого лідерства, то тобі потрібно сприяти, підтримувати та надихати інших жінок своїм прикладом

**Двічі президентка Чилі,
Мішель Бачелет**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

A series of thin, yellow, wavy lines that flow from the left side of the page towards the right, creating a sense of movement and rhythm.

*"Якщо хочеш бути
підприємцем, то
це не робота,
а стиль життя"*

*Засновник естонської компанії
Skype, Ніклас Зеннстрьом*

Молодіжне підприємництво відіграє важливу роль у сталому соціально-економічному розвитку, сприяє інноваціям і зміцненню конкурентоспроможності економіки. Формування підприємницького потенціалу молоді сприяє створенню нових робочих місць, зростанню рівня зайнятості, зменшенню соціальних ризиків.

Пояснювальна записка

У сучасних умовах цифровізації економіки, розвитку інноваційних технологій і трансформації ринку праці підприємницька компетентність набуває статусу ключової.

Разом з тим, молоді люди, які прагнуть реалізувати власні бізнес-ідеї, часто стикаються з низкою бар'єрів: обмеженими фінансовими ресурсами, недостатнім досвідом, браком знань про правові, економічні та організаційні аспекти підприємництва, а також невпевненістю у власних силах. Тому особливої актуальності набуває створення освітнього середовища, яке підтримує розвиток підприємницького потенціалу молоді, формує відповідні компетентності та забезпечує м'який старт у бізнесі.

Однією з ефективних форм такого середовища є гурткова робота в закладах позашкільної, загальної та професійної (професійно-технічної) освіти, яка забезпечує простір для експериментування, міждисциплінарної взаємодії та реалізації творчих ініціатив здобувачів освіти.

“У більшості країн світу люди хочуть одного й того ж: доступного сервісу гарної якості”

Засновник естонської компанії Bolt Маркус Вільгі

З огляду на виклики сучасного суспільства, зокрема потреби у формуванні підприємницької компетентності молоді, а також враховуючи стратегічні напрями державної політики у сфері позашкільної освіти, постає необхідність створення інноваційних освітніх програм, зорієнтованих на формування активних, відповідальних та креативних громадян, здатних впливати на економічні та соціальні процеси у своїй громаді й країні.

Навчальна програма гуртка гуманітарного напрямку «Підприємництво молоді» має міжпредметний і практико-орієнтований характер, інтегрує знання з гуманітарних наук, економіки, маркетингу, менеджменту, права, фінансової грамотності, інформатики та інструменти практичної діяльності у сфері молодіжного підприємництва.

Акцент зроблено на інтеграції гуманітарних знань у підприємницьку діяльність, що дозволяє розглядати бізнес як інструмент для вирішення соціальних проблем та розвитку креативних індустрій. Її реалізація сприяє розвитку підприємницької ініціативи, навичок роботи в команді, формуванню ціннісних орієнтирів; приймати відповідальні рішення, налагоджувати ділові комунікації, які відповідають засадам сталого розвитку, що є важливим для формування активної громадянської позиції учнівської молоді.

Пояснювальна записка

Програма інтегрує принципи компетентнісного, особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів, а також ґрунтується на ідеї підприємницької освіти як безперервного процесу, що починається ще в шкільному віці.

Навчальна програма розрахована для здобувачів освіти 14-21 років (старшокласників закладів позашкільної освіти та учнів/учениць закладів професійної (професійно-технічної) освіти), які мають бажання розвинути особистий підприємницький потенціал в освітньому середовищі гуртка гуманітарного напрямку «Підприємництво молоді».

Навчальна програма передбачає освітню діяльність здобувачів освіти у групах вищого рівня протягом одного року.

На опрацювання змістового компоненту програми відводиться 144 години (4 години на тиждень).

Оригінальність програми полягає у поєднанні теоретичної підготовки з практичними кейсами, проєктною діяльністю, бізнес-симуляціями та залученням фахівців-практиків (підприємців, менеджерів, економістів, фахівців із маркетингу та комунікацій) до освітнього процесу. Це забезпечує зв'язок освіти з реальним бізнес-середовищем та сприяє усвідомленню професійному самовизначенню молоді.

Програма має на меті:

- розвиток підприємницького потенціалу здобувачів освіти шляхом формування компетентностей, що забезпечують здатність ініціювати, засновувати та ефективно управляти власною справою, а також сприяють розвитку громадянської активності, соціальній взаємодії, професійному самовизначенню, розвитку відповідального лідерства й самореалізації в умовах трансформаційної економіки та викликів глобалізованого світу.

«Для мене найважливіше – забезпечити лідерство та залучення жінок в економіку та політику»

**Виконавча директорка
Інституту з проблем жінок,
миру та безпеки
Джорджтаунського
університету, Мелані Вєрвір**

Пояснювальна записка

Досягнення мети програми забезпечується через реалізацію таких завдань:

- формування знань з теоретичних основ підприємництва, маркетингу, менеджменту, фінансів та правового регулювання підприємницької діяльності з урахуванням гуманітарного контексту, що включає етичні, соціальні аспекти підприємницької активності.
- Виховання підприємницького мислення, що базується на глибокому розумінні потреб і очікувань споживачів, формуванні здатності створювати ціннісні пропозиції, орієнтовані на довгострокову користь для клієнта, суспільства й довкілля як фундаменту для побудови відповідального та сталого бізнесу.
- Розвиток креативності, ініціативності, лідерських якостей, навичок критичного мислення та ефективної комунікації, що є основою соціально відповідального й етичного підприємництва в сучасних соціально-економічних умовах.
- Розвиток навичок генерації, обґрунтування та критичного оцінювання бізнес-ідей, формування вмінь зі створення бізнес-планів, аналізу ринку, визначення цільової аудиторії, розрахунку фінансових показників та пошуку можливих джерел фінансування.
- Ознайомлення з сучасними інструментами маркетингових досліджень і методами розробки маркетингових стратегій, зокрема з урахуванням специфіки цифрового середовища та соціальних мереж як ефективного каналу комунікації з цільовою аудиторією
- Стимулювання інтересу до створення інноваційних стартапів і малих підприємств, зокрема у сфері соціального підприємництва.
- Формування громадянської активності, соціальної відповідальності та етичної поведінки в підприємницькій діяльності, які забезпечують здатність реалізовувати бізнес-ідеї, спрямовані на суспільне благо, розвиток територіальних громад і вирішення соціальних проблем.
- Підтримка процесу самоідентифікації, професійного самовизначення, розкриття особистісного потенціалу та побудови індивідуальної освітньо-кар'єрної траєкторії в умовах глобальних економічних трансформацій.
- Забезпечення взаємодії, обміну досвідом та професійного нетворкінгу серед молоді, створення середовища для реалізації спільних проєктів, участі в бізнес-форумах, хакатонах, конкурсах підприємницьких ідей.

Пояснювальна записка

Структура та зміст програми

- Програма складається з семи логічно взаємопов'язаних тематичних розділів. Гнучкість програми дозволяє педагогу самостійно адаптувати порядок вивчення тем, визначати їхнє розподілення на логічні частини та регулювати кількість годин для їхнього опрацювання, враховуючи специфіку групи та рівень підготовки, інтереси здобувачів освіти.
- Зміст програми сформовано на основі практико-орієнтованого підходу, що передбачає паралельне засвоєння теоретичних знань із виконанням релевантних індивідуальних та групових практичних завдань і вправ. Для підвищення мотивації освітньої діяльності здобувачів освіти та сприяння практичному втіленню власних напрацювань, рекомендовано забезпечувати їхню взаємодію з реальним бізнес-середовищем, залучати до освітнього процесу підприємців, фахівців з бізнесу, права, економіки та використовувати кейси й приклади успішного молодіжного підприємництва як в Україні, регіоні так і закордоном.
- Зміст програми реалізується з урахуванням індивідуальних здібностей та вікових особливостей гуртківців через поєднання традиційних (індивідуальна робота, парна та групова взаємодія, бесіди, лекції, екскурсії, майстер-класи, спостереження) та інтерактивних методів навчання (круглі столи, ділові ігри, мозкові штурми, дизайн-мислення, дискусії, презентації).
- Ефективність освітнього процесу забезпечується застосуванням різноманітних дидактичних засобів: мультимедійні матеріали, освітні платформи, аналітичні інструменти, шаблони та зразки бізнес-документів тощо.

Форми і методи навчання:

- інтерактивні лекції;
- майстер-класи та дискусійні панелі з успішними підприємцями та експертами;
- рольові бізнес-ігри, кейс-методи, метод проєктів;
- мінімаркетингові дослідження;
- нетворкінг-заходи, воркшопи;
- онлайн-платформи для навчання та спілкування;
- групова та індивідуальна робота над розробкою бізнес-проєктів.

Пояснювальна записка

Навчання за програмою спрямоване на розвиток підприємницького потенціалу здобувачів освіти завдяки формуванню системи загальних для гуртків гуманітарного напряму позашкільної освіти та підприємницьких компетентностей, а саме:

- **пізнавальної компетентності** як інтегративної здатності, що поєднує: системне розуміння основ підприємництва, економіки, маркетингу, менеджменту, фінансової грамотності, правових засад бізнесу та суспільних трансформацій; усвідомлення значення підприємницької діяльності для самореалізації молоді, розвитку громади та суспільства, а також здатність критично аналізувати соціально-економічні процеси, оцінювати інноваційні ідеї, вивчати потреби споживача й актуальні тренди у сфері молодіжних бізнес-ініціатив
- **практичної компетентності** як можливості застосовувати знання у реальних умовах для розробки, планування та реалізації молодіжних підприємницьких ініціатив і бізнес-проектів, створення бізнес-моделей, проведення маркетингових досліджень, роботи з цифровими інструментами, презентації результатів, ведення фінансових розрахунків, прийняття рішень в умовах невизначеності та змін, виявляючи відповідальність, підприємливість і спроможність до дії;
- **творчої компетентності** як умінню проявляти креативність, генерувати оригінальні ідеї для бізнесу, зокрема в молодіжному й соціальному підприємництві, розробляти нестандартні рішення, бренди, рекламні кампанії, адаптуватися до непередбачуваних ситуацій, мислити гнучко та образно, створювати нові цінності й інноваційні продукти, реалізуючи себе як творчу особистість через підприємницьку діяльність;
- **соціальної компетентності** - здатність ефективно співпрацювати з іншими в молодіжному підприємницькому середовищі, працювати в команді, будувати партнерські відносини, брати на себе відповідальність, проявляти лідерство та ініціативу, враховувати потреби клієнтів, громади та суспільства, дотримуючись етичних принципів, норм бізнес-комунікації та соціальної відповідальності;
- **підприємницької компетентності** як можливості здобувача освіти ініціювати й реалізовувати інноваційні підприємницькі (зокрема молодіжні та соціальні) проекти шляхом виявлення можливостей для створення цінності, формулювання бізнес-ідей, оцінки ризиків, планування бюджету, розробки бізнес-моделі, організації діяльності, ефективної командної взаємодії, використання цифрових інструментів, аналізу ринку й фінансових результатів, а також демонструвати готовність до самостійного прийняття рішень, адаптації до викликів, відповідального ставлення до ресурсів, дотримання етичних норм та прагнення до сталого розвитку й соціального впливу через підприємництво.

Прогнозовані результати освітньої діяльності за умови цілісного опанування змісту програми.

Здобувачі освіти мають знати і розуміти:

- сутність, функції, види та роль молодіжного підприємництва у розвитку економіки, громади та особистої самореалізації;
- особливості молодіжного підприємництва, охоплюючи соціальне, креативне та цифрове підприємництво;
- особистісні якості та компетентності, необхідні для успішного молодого підприємця (ініціативність, критичне мислення, відповідальність, комунікабельність, гнучкість);
- значення бізнес-ідеї, принципи її формулювання, критерії оцінки інноваційності та соціальної значущості;
- логіку розробки та структуру бізнес-плану з урахуванням потреб цільової аудиторії та наявних ресурсів;
- основи маркетингу та брендингу, особливості просування молодіжних проєктів у соціальних мережах (SMM);
- роль фінансової грамотності у створенні та веденні бізнесу, основи фінансового планування й бюджетування;
- чинне законодавство, що регулює підприємницьку діяльність в Україні, зокрема механізми державної підтримки молодіжного підприємництва;
- джерела фінансування для молодіжних стартапів (гранти, менторські програми, конкурси, краудфандинг тощо);
- ризики підприємницької діяльності та методи їх оцінки й управління.

Здобувачі освіти мають уміти:

- усвідомлювати власні підприємницькі здібності, оцінювати свої сильні сторони та формувати бізнес-ідеї на основі інтересів і потреб суспільства;
- критично аналізувати бізнес-середовище, оцінювати конкурентоспроможність ідеї та знаходити можливості для її реалізації;
- розробляти бізнес-плани молодіжних ініціатив з урахуванням цілей, ресурсів, бюджету, маркетингової стратегії та SMM-комунікації;
- створювати креативний продукт або послугу, зокрема орієнтовані на молодіжну цільову аудиторію;
- оформляти документи для реєстрації бізнесу, користуватися базовими цифровими інструментами для організації бізнес-процесів (таблиці, презентації, трекери, візуалізація);
- ефективно працювати в команді, проявляти лідерські якості, будувати партнерські стосунки з менторами, клієнтами, інвесторами;
- застосовувати принципи етичної та відповідальної підприємницької поведінки;
- використовувати інструменти оцінки ризиків та аналізу ефективності бізнес-проєктів;
- проводити пітч-презентацію власної ідеї та аргументовано відповідати на запитання аудиторії;
- брати участь у молодіжних стартап-заходах, хакатонах, конкурсах, презентаційних форумах.

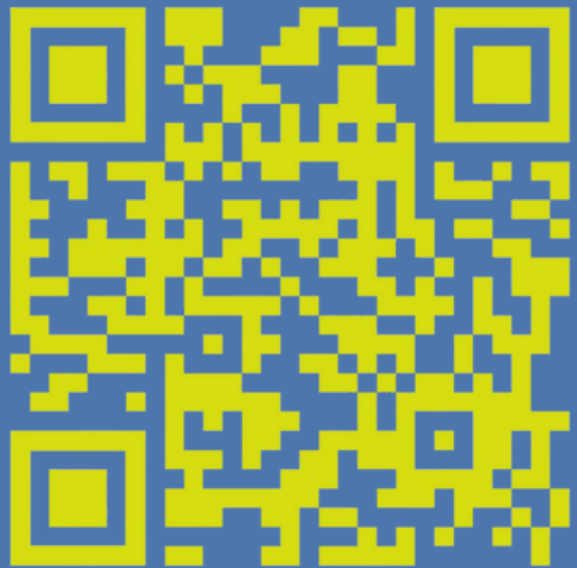
Програма може бути реалізована у гуртках, творчих об'єднаннях гуманітарного напрямку у закладах професійної (професійно-технічної) та позашкільної освіти, а також у позаурочній діяльності старшокласників закладів загальної середньої освіти.

Таким чином, кількість годин на опанування окремих тем може бути зміненою відповідно до особливостей реалізації Програми.

Окремі теми/модулі можуть бути використані під час тематичних заходів для здобувачів освіти.

Програма може бути реалізована в очному, дистанційному форматі навчання.

Якщо ви хочете отримати всі матеріали цієї програми, після того як вона буде апробована та затверджена, будь ласка, відскануйте код, заповніть коротку гугл-форму, і ми надішлемо вам всю програму, слайди для уроків (занять) та роздаткові матеріали.

**«Більшість фінансової свободи
звільняє ваше серце і розум від
занепокоєння про життєві проблеми»**

Сьюз Орман, письменниця та фінансова консультантка